

עלון שיאון לענייני הזרעה מלאכותית וטיפוח

אתר דרום: ד"ר שקמים 79800 | טל': 08-8592812/3 | פקס: 08-8593381 | south@sion-israel.com
 אתר צפון: ת.ד. 73 מגדל העמק 23100 | טל': 04-6540142 | פקס: 04-6545486 | north@sion-israel.com

דבר המנכ"ל

לקוראים שלום רב,

עמוד ענן

"ושוב חוזר הניגון" או יותר נכון הסיוט. למזריעים העובדים בסמיכות לרצועה, אין זה דבר חדש לעבוד "תחת אש" ולהמשיך ולתת את השירות בכל יום. תגובות החמאס לחיסול, לא אחרו לבוא והכניסה למעגל זה עובדים רבים ובריכוז אש גדול יותר. לאורך כל המבצע לא פספסנו משק אחד.

תודות להירתמות המזריעים שתמכו ותגברו את המערך בדרום. הצלחנו לצמצם את החשיפה שלהם למינימום ההכרחי ולעמוד במשימות – על כך ועל הכל, נתונה הערכתי הרבה המצטרפת לזו של המגדלים איתם אנחנו בקשר ותמיכה מורלית לאורך כל הימים הבלתי נסבלים הללו.

הרחבת היצוא

הביקוש לגנטיקה הישראלית בעולם הצמא לחלב והנמצא בחוסר תמידי, בעיקר במדינות המתפתחות, יוצר הזדמנות לשיאון להרחיב את יצוא הזרמה שלנו לאותם מדינות. למרות הררי הבירוקרטיה והדרישות הווטרינריות המחמירות בארץ ובעולם, ובעזרת ישראלים רבים הנמצאים באותם מדינות ומכירים את היכולת הגנטית שלנו, אנחנו פורצים את "החומות" (אולי גם הסינית) ומייצאים כבר בכמויות יפות (במושגי שיאון) למספר ארצות ונושאים עינינו למדינות נוספות.

החלפת משמרות

בתקופה הקרובה אנחנו קולטים לשורות שיאון 4 מזריעים חדשים. המשמרת החדשה, נועדה להחליף מזריעים ותיקים היוצאים לפנסיה, כתוספת כ"א להזרעה על מנת לשמור על יכולת מתן השרות נוכח גידול העדר (כ – 9% בשנתיים האחרונות) וכמענה למשימות חדשות בארץ ובחו"ל. אנחנו מצפים לסיים את מהלך ההכשרה עד סוף רבעון ראשון 2013. כדי להשלים פערים עד אז, גייסנו את כל כוחות ה"מילואים" שלנו אשר נרתמו למשימה במוטיבציה גבוהה.

נאחל לכולנו שנים רבות של שקט ורק עשייה ברוכה.

קריאה מהנה ומועילה,
אלון ענבר
 מנכ"ל

צילום: יוסי מלול

קורס הזרעה מלאכותית – השתלמות מעשית

- שיאון פותחת קורס הזרעה לאזור הדרום. משך הקורס ארבעה ימים. במחצית הראשונה של כל יום תתקיימנה הרצאות תיאורטיות בנושאי ההזרעה ובמחציתו השני של היום תתקיים השתלמות מעשית.
- הקורס מתוכנן מיום שני, 17 לדצמבר עד יום חמישי, 20 לדצמבר. יתקיים בקיבוץ גזר משעה 9:00 בבוקר עד 15:00.
- קבוצות של פרות ועגלות לכל יום השתלמות תעבורנה סנכרון בעזרת PG, לפי פרוטקול PG
- מחיר למשתתף: 2,500 ש"ח
- נא לאשר את השתתפותכם אצל רכזת הקורס, קרן סעידי – 08-8592812.

אתר גידול חדש

- לאחר סבב לא קטן של משקים, נבחר משק ספקטור בשדה אילן כאתר הגידול החדש שלנו לעגלים. מעבר של עגלים ממשק לרמן באילנייה לשדה אילן, הוא אירוע מיוחד. אתרי העגלים של שיאון מתחלקים לשני מקומות:
1. **גבע** – אתר היונקייה שבו אנו אוספים את העגלים מהמשקים בגיל 10-20 ימים לאחר לידתם. באתר זה הם נמצאים במלונות בחודשיים הראשונים ולאחר מכן מחולקים לקבוצות של 5-8 עגלים להמשך התפתחות עד כ- 5 חודשים. בשלב זה מתחילים את הבדיקות הווטרינריות.
 2. **שדה אילן (בעבר אילנייה)** – אתר הגידול שבו מתפתחים העגלים עד כ-12 חודשים. בשלבים אלו הם עוברים בדיקות ווטרינריות מקיפות ואח"כ הם עוברים לבידוד. בשלב זה, העגלים עוברים פעם נוספת את אותן הבדיקות שהם עברו בחוות הגידול ובנוסף מסיימים את סידרת החיסונים, סימונים והכנסת מגנט. מהבידוד הם עוברים בגיל כ- 13 חודשים לאתר המרכזי ללקיחת הזרמה בשיאון דרום.
- לאחר כעשור של גידול עגלים במשק לרמן באילנייה, העתקנו את הגידול והבידוד למשק ספקטור בשדה אילן. המשק מבודד במושב ואנו יוצרים סגירות נוספות שהאתר יהיה מבודד עוד יותר. אלון, מוטי ודני עמלו בעזרתם הטובה של מסגרים, חשמלאים, אנשי אצקה ונמצאים בשלבי הסיום של האתר החדש. העגלים עברו מאילנייה (תמונות למטה) ונמצאים ברווחה גדולה יותר. משב הרוח של הצהרים החמים מיטיב איתם. המגע בין קבוצה לקבוצה קטן יותר ואנו עמלים ליצור תנאים טובים ומבודדים יותר, בהשוואה לתנאי הגידול שהיו לנו באילנייה. באתר זה, יבצעו גם שטיפות עורלה מסודרות כך שנוכל להתיישר עם הדרישות הווטרינריות הבין-לאומיות.
- תודתנו הרבה לכל העוסקים במלאכה.

גם יורים וגם מטפחים מאת: ד"ר יואל זרון מנהל מקצועי של "שיאון"

בעודנו נמצאים בעימות מתמשך עם שכנו מעזה, ממשיכה שיאון לשווק את הגנטיקה הישראלית לרווחת הרפתנים בעזה. קשר פורה וחשוב זה, הניב בסופו של דבר את ההריונות הראשונים ואת ההמלטות שהביאו לכתבות ותשבחות מהצד העזתי.

להלן חלק מכתבה שהתפרסמה באנגלית ונכתבה על ידי ד"ר סעוד שאווה המנהל את הפרויקט של טיפוח פרות החלב בעזה. אנו בקשרים חמים איתו וגם בעיתות המצוקה של שני הצדדים אנו ממשיכים ביצוא הזרמה:

"FOR the first time in Gaza success of the birth of the first calf, using technique of artificial insemination".

VETCO Veterinary Services Center in the Gaza Strip succeeded with the birth of the first calf using modern techniques of artificial insemination and contracted with the Food and Agriculture Organization of the United Nations "FAO" and funded by the Canadian International Development Association, "CIDA".

The director of VETCO Center Dr. Saud Shawa said that" This is the first time since more than twenty years using the method of artificial insemination of cattle in the Gaza Strip, pointing out that the birth of a Friesian Holstein female calf comes as the first case of hundreds of cows in the provinces of Gaza using the most modern technique and bull's semin in cooperation with **"SION company for artificial insemination and breeding"**.

הצלחה ראשונה בעזה - המלטת עגלה ראשונה לאחר שימוש בטכניקת ההזרעה המלאכותית VETCO - חברה לשירותים ווטרינרים בעזה מדווחת על המלטת עגלה ראשונה לאחר הזרעה מלאכותית. הפרויקט נתמך בעזרת מימון מארגונים בין לאומיים כ-FAO ו-CIDA. מדבריו של ד"ר סעוד שאווה " זו הפעם הראשונה, מזה 20 שנה, שאנו משתמשים בטכניקת ההזרעה המלאכותית בעזה" הוא מוסיף" המלטת העגלה הראשונה היא סימן להמלטות נוספות בעתיד ממאות פרות הולשטיין הנמצאות בעזה ושהוזרעו בטכניקת ההזרעה המלאכותית מזרמת הפרים של שיאון".

בתמונה, העגלה הראשונה, בת הפר ג'ורדן הישראלי, בתוככי עזה.

כמו שאומרים: התשובה שלנו לטילים היא זרעים....לצד הטילים שלנו.

היחידה להעברת עוברים

בימים אלה אנו מסכמים עונת עוברים מוצלחת ומרשימה.

כנס רפתנים שערכנו במהלך חודש ספטמבר, סיכם את עונת 2011/12

מאת: ד"ר אמיר שיפמן מנהל יחידת העוברים של "שיאון"

היחידה להעברת עוברים עברה בשנתיים האחרונות מס' שינויים ארגוניים וכיום היא מנוהלת ע"י ד"ר אמיר שיפמן, רופא וטרינר בהכשרתו, שמתפקד בשיאון גם כמנהל קשרי לקוחות. לצידו של אמיר עובד עמוס סגל כטכנאי בכיר והשנה הצטרף לשורותיהם גם המזריע יואל לנדסמן שעבד בתחום ההזרעה והעוברים גם באנגליה.

במשרדים עובדת קרן סעידי שנותנת ליחידה תמיכה מנהלתית מסורה ואחראית.

השינויים המהותיים שעברה היחידה בשנתיים האחרונות, הינם שינויים מקצועיים ושינויים מנהלתיים. מרכז היחידה הכולל בעיקרו ציוד יעודי ממוקם באתר הדרומי של החברה הנמצא ליד קיבוץ חפץ חיים. חלק מהשינויים המקצועיים נלמד ע"י צוות העוברים במהלך השתלמות מקצועית שנערכה בצרפת, אך גם לארגון נכון, סדר ומעקב - חשיבות לא מבוטלת בהצלחות הנוכחיות. אמנם מרבית העגלות והפרות שנבחרות לתהליך שטיפת העוברים, נבחרות על בסיס נתונים גנטיים ונתוני ייצור, אך מאחורי גנטיקה משובחת ונתוני ייצור חלב משובחים עומדת פרה שלא תמיד תגיב לטיפול שתקבל. צוות העוברים מקפיד על מערך בדיקות טרם תהליך השטיפה, במטרה לבחון את מידת התאמתה לתהליך. חשובים ימי מנוחה מתאימים, היסטוריה של התעברות בהריונות קודמים, כמובן שגם היסטוריה של המלטות קשות נלקחת בחשבון, תחלואה חריגה, אירועים של ציסטות שחלתיות, צליעות, דלקות עטין ועוד. כל אלו כמובן עשויים להשפיע על התוצאה. המטרה העיקרית הינה למצוא את הנוסחא לפרה האידיאלית, ממנה מרבית הסיכויים שנקבל את מה שמצופה. בעונת 2011/12 התמקדנו בשלוש אוכלוסיות לשטיפת העוברים: פרות עתודה, עגלות ושטיפות פרטיות. שטיפת פרות עתודה, הינה המהות העיקרית לקיום יחידת העוברים כיום ועגלים זכרים שיוולדו מהן, מיועדים לרכישה לפרוייקט החברה. שטיפת עוברים בקבוצת העגלות חשובה בראייה לטווח ארוך, כאשר בד בבד עם התקדמות פרוייקט הג'נומיק אין ספק כי בעתיד נרכוש גם עגלים מעגלות ממליטות, דבר שאינו מבוצע כיום בשל חוסר בנתוני אמת על נתוני הייצור האמיתיים של העגלה הממליטה. בעגלות נדרשת מיומנות שטיפת עוברים גבוה יותר בשל נתוניה הפיזיים הקטנים יותר של העגלה. בצרפת, בה למד וביקר הצוות במהלך השנה האחרונה, מבוצעות למעלה מ- 6,000 שטיפות עוברים בשנה. מרביתם בקבוצת העגלות. לצרפתים מספר יתרונות המשפרים את תוצאותיהם המקצועיות. כמות שטיפות רבה מאד מהווה יתרון לימודי ובסיס להתקדמות, צוותים מקצועיים שעוסקים רק בתחום העוברים, 'תחנת שטיפות' לעגלות המנוהלת ע"י צוות מקצועי של החברה בה מתבצע כל המעקב הטיפול והשטיפה עצמה וכמובן תנאי אקלים שניתן רק לקנא בהם.

לשם ההשוואה בעונה האחרונה נשטפו בשיאון 27 פרות עתודה, 16 עגלות ו-10 שטיפות פרטיות.

סה"כ	2011/12			
	פרטיות	עגלות	עתודות	
53	10	16	27	מספר שטיפות
	509	666	773	א"ה ממוצע לנשטפת
5.43	3.7	8	4.55	ממוצע פרי בטן
4.1	3.1	5.9	3.37	ממוצע עוברים תקינים
150	20	68	62	השתלות
66	5	31	30	הריונות
44%	25%	45.6%	48.4%	% הרות

בשל הקיץ הקשה, עד היום עונת העוברים בשיאון הסתיימה מידי שנה בחודש מאי. לאור השיפור וההתקדמות המקצועית, הוחלט בשיאון לבחון תוצאות שטיפת עוברים גם במהלך הקיץ כאשר בחברה החליטו לסבסד 15 שטיפות לטובת הניסוי. בפועל במהלך הניסוי התבצעו 11 שטיפות עוברים: 2 פרות עתודה ו-9 עגלות.

תוצאות סופיות מניסוי הקיץ מפורטות בטבלה הבאה:

תוצאות – פרי בטן ועוברים- ניסוי קיץ

תורמת	מס שטיפות	א"ה ממוצע	פרי בטן	ממוצע פ.ב.	עוברים תקינים	ממוצע עוברים תקינים	נזרקו
עגלה	9	646	62	6.9	43	4.8	19
עתודה	2	816	11	5.5	11	5.5	0
סה"כ	11	731	73	6.6	54	4.9	19

ניסוי קיץ סיכום הצלחות- תוצאות סופיות

תורמת	חמות השתלות	מחמות הריונות	% התעברות	מקפאה השתלות	מקפאה הריונות	% התעברות
עגלה	21	11	52.4%	8	6	75%
עתודה	7	3	42.85%	1	1	100%
סה"כ	28	14	50%	9	7	77.8%

למרות מספר השטיפות הנמוך ניתן בהחלט להתרשם כי תוצאות הניסוי מרשימות ולבטח דורשות מחשבה נוספת לגבי הרחבת עונת העוברים גם לכוון העונה החמה, לבטח בכל הנוגע לשטיפת עוברים בקבוצת העגלות.

אנו מזיהים את ההתקדמות המקצועית בעבודת היחידה ומוצאים לנכון בהזדמנות זו להדגיש את ההצלחה היפה בשטיפת עגלות. במהלך העונה הנוכחית ולראשונה בארץ, התבצעו גם שטיפות עם זירמה ממוינת וגם שם התוצאות שהתקבלו הינן מרשימות.

השאיפה העיקרית הינה כי לצד המשך התקדמות המקצועית שכבר נראית בשטח, לבנות יחידת עוברים עצמאית המנותקת ממערך ההזרעה, שתעבוד במרכז שטיפה של שיאון במטרה לבצע את כל הפעולות הנדרשות לפני ובמהלך השטיפה.

פוטנציאל ההתקדמות הגנטי, גם עבור הרפת הפרטית וגם ברמה הארצית, בעבודה עם השתלות עוברים, הינו גדול ואנו מקווים לראות זאת כבר בעתיד הקרוב.

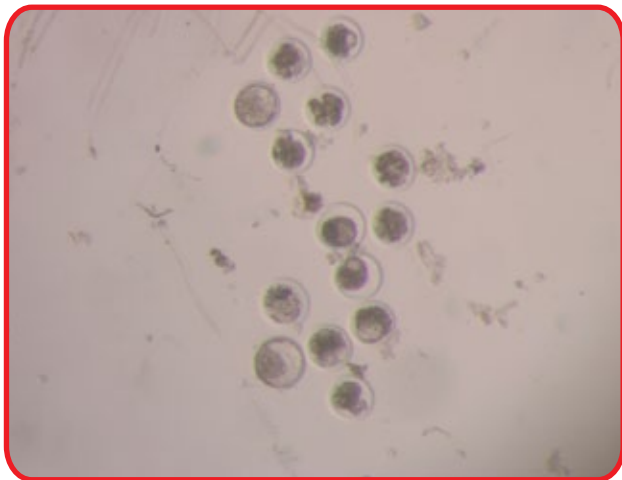
צוות העוברים של שיאון

נוכחות מרשימה - מתוך כנס העוברים שהיה בשיאון

"שנה שניה של הצלחות ברפת מנור קיבוץ אילון. הפעם נשטפה עגלה 2898, א"ה 733. סה"כ 14 עוברים- מהם 11 טובים. 7 הושתלו 4 הוקפאו. מחכים לבדיקות הריון....."

מידע מקצועי

מאת: ד"ר יואל זרון, המנהל המקצועי של "שיאון" **פוריות**

נושא הפוריות עולה חדשות לבקרים ואנו כולנו מנסים להתמודד מולו בדרכים שונות. הביקורים במשקים חשובים ודרכם אנו למדים על בעיות פוריות הקיימות ומנסים בכלים העומדים לרשותנו לעזור למשק.

הפוריות הינה מדד חשוב ברפת ומהווה כלי עיקרי לתכנון ההרות - המלטות - חלב. כל התכנונים של מעבר חלב חורף לקיץ, יישור העקומה, עומד בעיקרו על היכולת של העגלות והפרות להתעבר לפי תכנון שנתי מסודר.

במהלך העשור האחרון, אנו עדים לעליה עקבית בארץ של כ 8.5% ביצור חלב ו-10.9% בחמ"מ וירידה של 6.2 ו-14.7 נקודות האחוז בשיעור ההתעברות במבכירות ובפרות, בהתאמה. תופעה זו ידועה ומוכרת גם במדינות אחרות. לעומת זאת, בעגלות הייתה על פי רוב יציבות ללא קשר לשנה ולעונה. אולם ב-4 השנים האחרונות קיימת ירידה בשיעור ההתעברות של העגלות. ירידה זו נצפתה בעיקר בשנים האחרונות והיא למעשה הייתה המניע העיקרי להתכנסות הוועדה.

טבלה 1: ממוצע של שיעורי התעברות לכלל המשקים השיתופיים – הפרשים בין השנים 2008-2009 לשנים 2010-2011

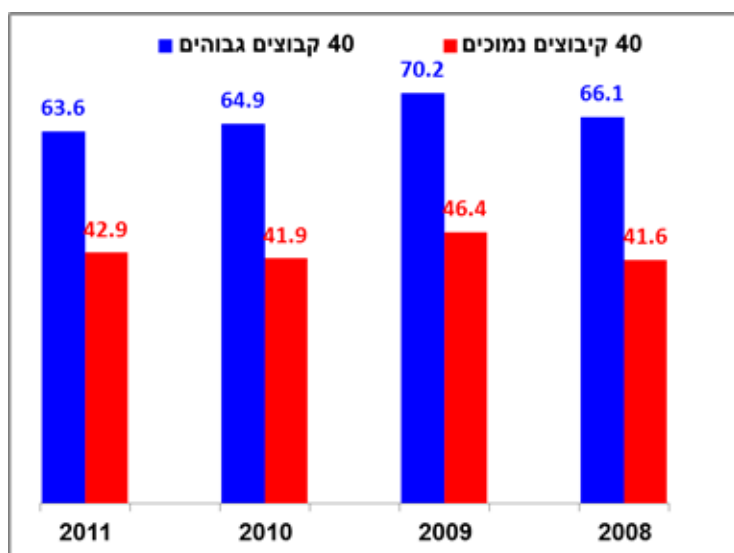
הזרעות			אחוז התעברות - הזרעה ראשונה			אחוז התעברות - הזרעה כללי			חודשי מחסה		
2010-2011	2008-2009	הפרש	2010-2011	2008-2009	הפרש	2010-2011	2008-2009	הפרש	2010-2011	2008-2009	הפרש
512	466	46	60.6	63.9	-3.3	55.4	58.4	-3.0	14.6	14.5	0.1

מדיניות ההגשה להזרעה ראשונה (ימיי המנוחה) של כלל המשקים השיתופיים כמעט ולא השתנתה, אולם ביצועי שיעור ההתעברות של הזרעה ראשונה וכלל הזרעות ירד ב-3.3 ו - 3.0 נקודות האחוז, בהתאמה. האם כך בכל המשקים? ובכן כלל וכלל לא. קיים פער משמעותי בין קצוות הליגה.

טבלה 2 המתבטאת גם באיור הצמוד לה, מראה את ההבדל העצום במדדי שיעור ההתעברות הנמצא בין שתי הקבוצות בחודשי הקיץ-סתיו. **הבדל של כ-23 נקודות האחוז בין הרבע העליון לתחתון.** כשבוחנים את ההבדלים בין השנים בתוך כל קבוצה, ניתן להבחין שברבע העליון קיימת ירידה מתונה של כ-3 נקודות האחוז בין קיץ 2008 לקיץ 2011 לעומת עלייה של 1.3 נקודת האחוז ברבע התחתון. בשני הרבעים, קיץ 2009 היה עם התוצאות הטובות ביותר והיה שונה משאר השנים.

טבלה 2: ביצועי שיעור ההתעברות הכללים של הרבע העליון לעומת התחתון (בכל קבוצה 40 משקים שיתופיים) – עגלות בחודשי הקיץ והסתיו בשנים 2008 עד 2011

עגלות כלל הזרעות - 40 קיבוצים הנמוכים					עגלות כלל הזרעות - 40 קיבוצים הגבוהים					שנה	
מספר	%	חודשי	ימי	חודשי	מספר	%	חודשי	ימי	חודשי	ס"ה	ממוצע למשק
הזרעות	התעברות	ריק	סרק	מנוחה	הזרעות	התעברות	ריק	סרק	מנוחה		
3,568					2,792					ס"ה כ	2011
89	42.9	15.3	34.1	14.3	70	63.6	15.1	14.9	14.4	ממוצע למשק	
3,225					2,803					ס"ה כ	2010
81	41.9	15.3	37.1	14.2	70	64.9	15.1	14.9	14.4	ממוצע למשק	
3,549					2,732					ס"ה כ	2009
89	46.4	15.3	32.8	14.5	68	70.2	15.0	11.4	14.5	ממוצע למשק	
2,887					2,617					ס"ה כ	2008
72	41.6	15.2	37.9	14.4	65	66.1	15.0	13.4	14.5	ממוצע למשק	

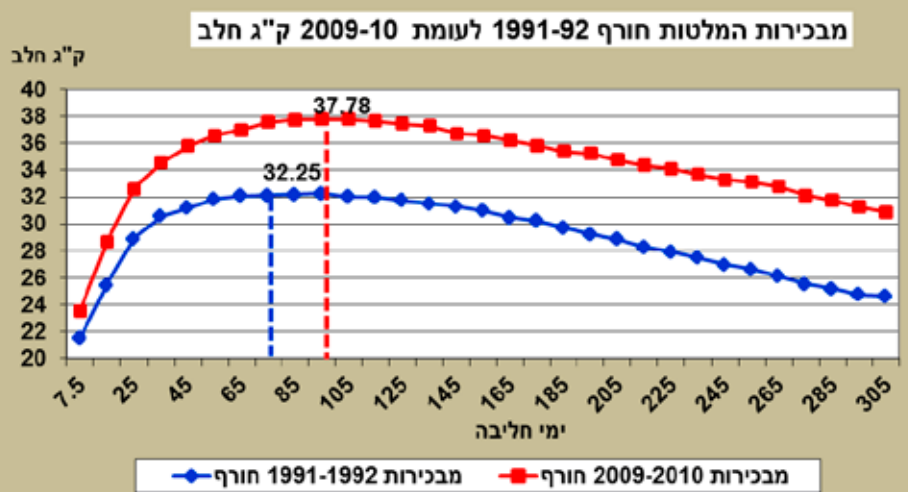
איור 1: שיעור התעברות כללי בעגלות בחודשי הקיץ - סתיו בשנים 2008-2011. ממוצע הרבע העליון מול התחתון במשקים שיתופיים.

שלוחת המבכירות והבוגרות: בנקודה זו ניתן להבחין בשינוי הגדול שחל בעקומת התחלובה שהשתנתה בשני העשורים האחרונים. **שיא התחלובה השתנה הן בגובהו והן במקומו. חשובה לא פחות היא מידת ההתמדה שעלתה.** האיורים הבאים ממחישים את הכתוב לעיל ומדגישים את ההבדלים בין העונות ואת מידת השינוי הרב שעברה הפרה. אין המבכירה/פרה של תחילת שנות ה-90 דומה למבכירה/פרה בשנת 2010.

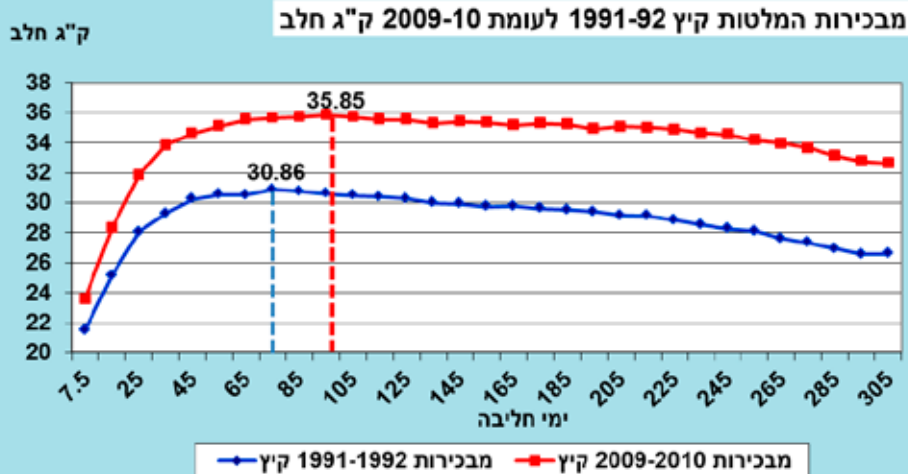
המבכירות הוסיפו 5 ק"ג חלב בשיא התחלובה בין השנים 1991 ועד 2010. שיא התחלובה זז בכ-30 ימים וההתמדה בחורף עלתה ב-3% והגיעה ל-86%. בקיץ עלתה ההתמדה ב-4% והגיע 94% (איורים 2-5).

האם מדיניות ימי המנוחה השתנתה בהתאם לנתונים אלו? האם הרכב התזונה, ממשק ההזנה, השתנה? האם מדיניות הצינונים השתנתה? על כל אלה, בהמשך התייחסות.

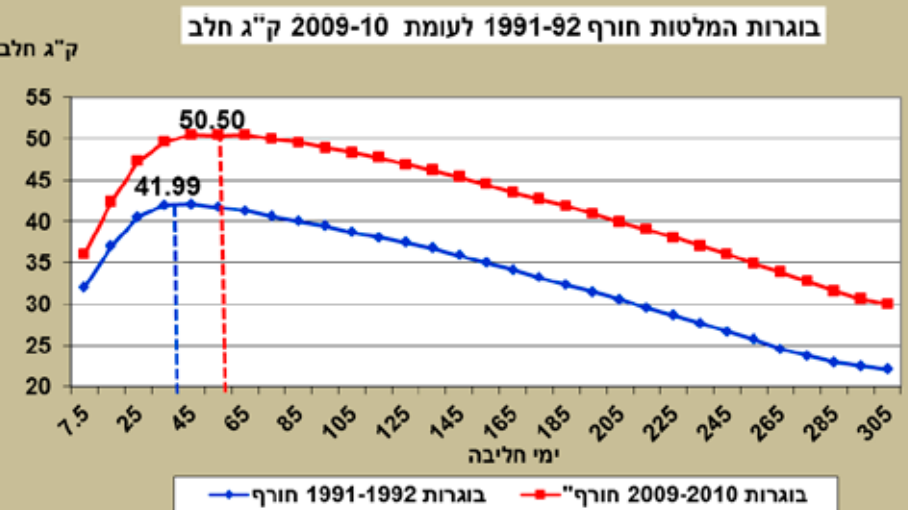
איור 2

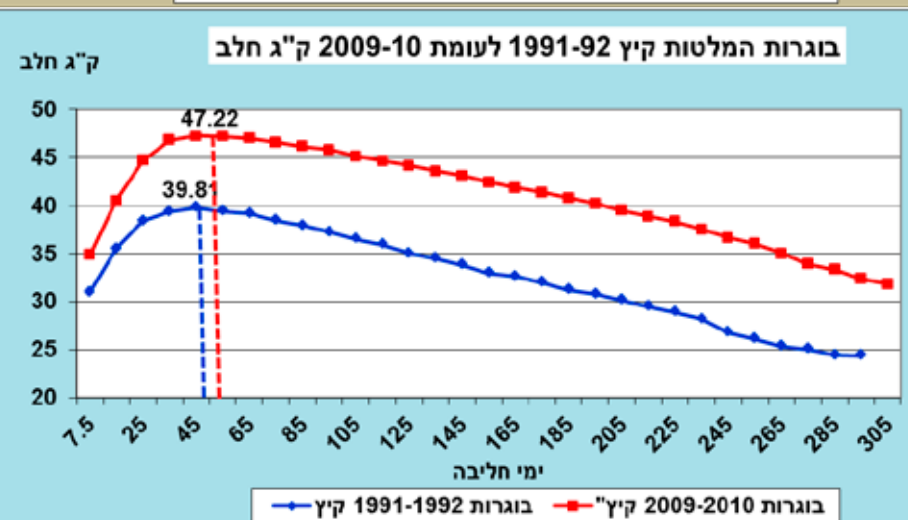
איור 3

איור 4

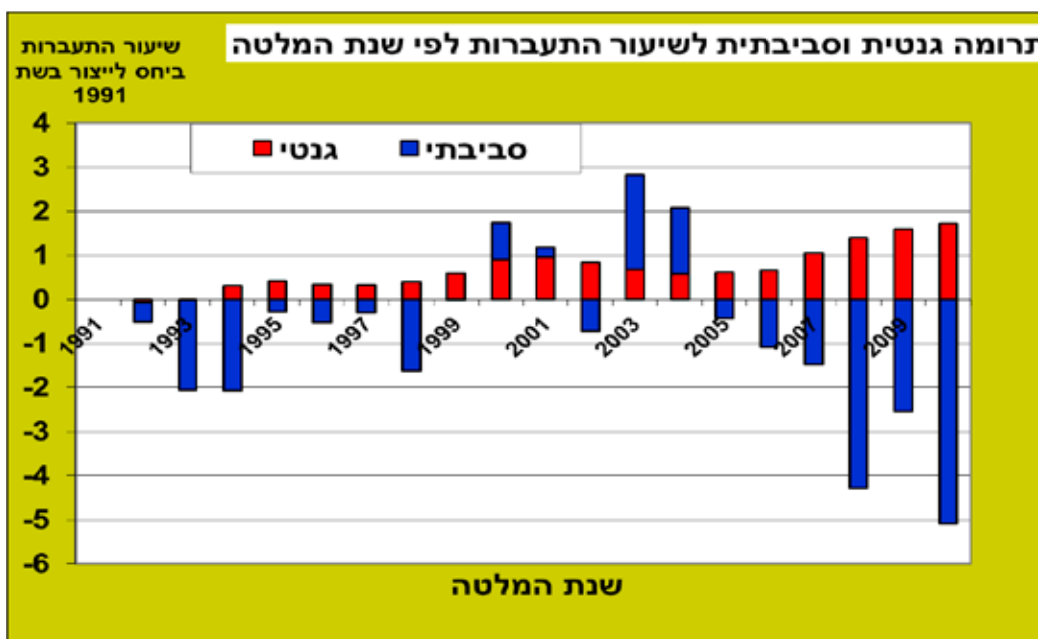
איור 5

איורים 2-5:
 עקומות התחלובה
 למבכירות ובוגרות
 בעונות הקיץ והחורף
 בשני העשורים
 האחרונים
 (באדיבות אפרים עזרא,
 ספר העדר)

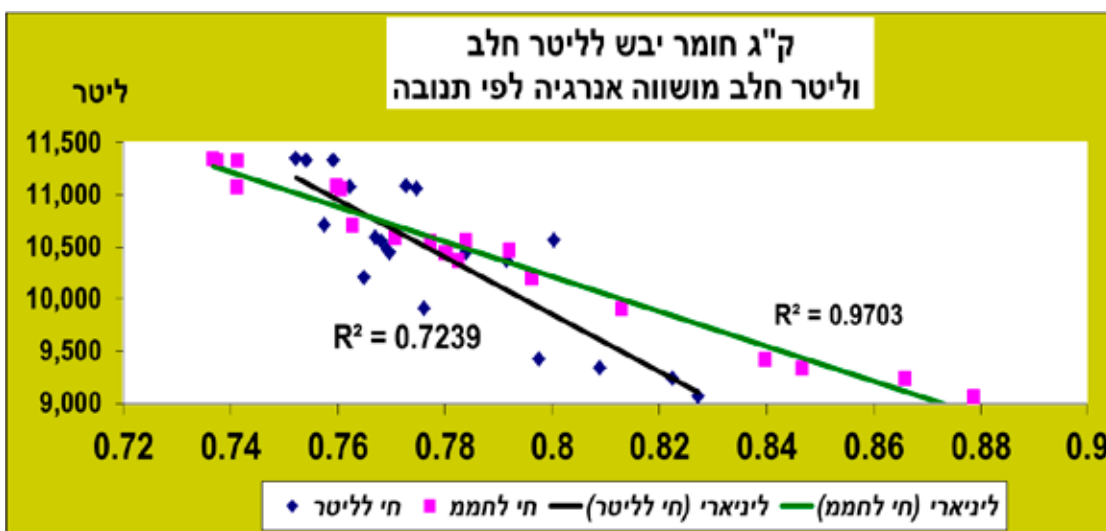
נדבך נוסף לדיון הם הממצאים שמתפרסמים בהתארגנות הרפת - מרכז חקלאי העמק (אזור יוסי ביגון). שני איורים חשובים ממחישים את ההתקדמות הגנטית שחלה בפוריות בנות באזור זה במשך ה-20 שנים האחרונות וחלקה מכלל הפוריות (איור 6) ניתן לראות בברור התקדמות גנטית חיובית שקיבלה תאוצה מהכנסת התכונה לאינדקס הטיפוח, בשנת 2001. לעומת זאת המרכיב הסביבתי (ממשק) משפיע בצורה שלילית מאוד על התכונה כפי שהיא מתבטאת ברפת. נראים בברור שני כיוונים מנוגדים. לממשק השפעה דומיננטית ושלילית יותר. תוצאות מדגם זה, קרוב לוודאי דומה במגמותיו לתוצאות הארציות.

איור 6: ההשפעות הגנטיות והסביבתיות על שיעור ההתעברות בשני העשורים האחרונים

(אפרים עזרא ויוסי ביגון, 2012)

לצד הפוריות, יעילות צריכת המזון השתפרה בעשרים השנים האחרונות. בשנת 1990 צרכה הפרה 0.88 ק"ג חומר יבש כדי ליצור ליטר חלב, לעומת זאת, לאחר 20 שנים, אותו ליטר חלב צרך רק 0.74 ק"ג חומר יבש. כלומר, הצריכה היומית של מזון במונחי ק"ג חומר יבש ("ח") ממוצע לפרה ליום עלתה ב-13% בעוד התנובה במונחי חלב עלתה ב-25%, סך שיפור של כ-12 יחידות האחוז ביעילות ייצור לליטר. במונחי חלב מתוקן שומן וחלבון (חלב משווה אנרגיה, חמ"א) השיפור גבוה אף יותר ומגיע לכ-15 יחידות האחוז.

איור 6: יעילות צריכת המזון הממוצעת לפרה בשני העשורים האחרונים (אפרים עזרא ויוסי ביגון, 2012)

לאור כל הנתונים הללו, להלן נקודות עיקריות לציון:

1. עגלות

- ✓ **מדידות:** במרבית הסיורים בשטח, אין הקפדה של מדידת גובה ומשקל של העגלות. במרבית המקומות, אין ביצוע בכלל.
- ✓ **תצפיות:** מרבית הרפתנים מרבים להביט רק בשליפות מהמחשב, לעקומות המחזוריים המתקבלים ממעקב אלקטרוני. התצפית במתכונתה "הישנה" – תצפית מסודרת של אדם אחד במשך הבוקר ואחה"צ נעלמה כמעט כליל. התשובה השכיחה: "כולם רואים את הקפיצות ומדווחים"
- ✓ **זרמה:** שימוש לא תמיד מתאים בזרמה לעגלות או פרות קשות התעברות (הזרעה +4 בעגלות ו-5 בפרות) שפורסמה במקביל ללוח הפרים כזרמה פחות פורייה. דוגמא, ג'רמין בהזרעה 8 בהזרעת בוגרת בחודש אוגוסט. בסקר מדגמי של שימוש בזרמה פורייה, נמצא שדווקא המשקים בעלי שיעור ההתעברות הנמוך קיבלו מהמזריעים אחוז גבוה יותר של פרים שזרמתם פורייה יותר. בחמש השנים האחרונות היה שימוש גבוה של בני ג'סטיס, בעיקר לעגלות ושחלקם אינם נמצאים במדדי פוריות טובים.
- ✓ **מעבר להזרעות אביב:** ב-4 שנים האחרונות, משקים רבים החלו להעביר את ההזרעות של העגלות והמבכירות לחודשי סוף החורף והאביב לפי מדיניות מומלצת על ידי המערכת המרכזית. לצורך כך, בחודשים אלו, חלק מהעגלות היו מבוגרות מאוד, או צעירות מאוד. הממוצע, לא השתנה (טבלה 1) אולם פרוט הקבוצות בתוך תחום התאריכים השתנה. גידול העגלה לגיל 17 חודש, אינו דומה לגידולה לגיל 13 חודשים. התזוזה של ההזרעות, יצרה חוסר אחידות של ההמלטות לאורך השנה. על גודל סככה נתונה, נוצרו זמנים של צפיפות רבה (בשל מספר המלטות רב) לצד "שיממון" בתקופות אחרות. המשקים אינם ארוכים בצורה המתאימה לגלים משתנים של המלטות.... גידול.... מעקב אחר הזרעות.... והריונות.
- ✓ **הרפורמה:** עיקר הדגש במבנים היה לכיוון הפרות. פחות בעגלות. לאחרונה, החלו בבנייה או בתזוזה של העגלות למבנים מרווחים יותר. הצפיפות בשל גידול העדר עולה. התחרות על האולים או במדרך ההזנה גדלה. חוסר אחידות באוכלוסיות הגידול של העגלות.

2. מבכירות - בוגרות

- ✓ **עומס פיסולוגי:** לאור הנתונים שפורסמו באיורים, ניתן להבחין בעומסים פיסולוגיים גדולים יותר על הפרות. עומסים אלו יכולים להשפיע על מערכת החיסון. בעקבות משטר הצינונים, מרבית המשקים למדו להעלות את הייצור בקיץ ובכך העמיסו עומס פיסולוגי רב יותר בתקופת העקה של הקיץ-סתיו.
- ✓ **מחלות:** רמה גבוהה של מחלות רחם קיימות במשק הישראלי. האם הטיפול הניתן היום מספק? האם אנו יכולים לאבחן באמצעים הקיימים לנו את הפרות הנגועות ברמה התת קלינית של אירועי הרחם? האם פרות אלו מושפעות לרעה יותר מפרות שקיבלו טיפול ונמצאו נקיות לאחר מחלת הרחם שאובחנה? האם פרות אלו צריכות לקבל לצד הטיפול גם ימיי מנוחה ארוכים יותר כדי לאזנם מההיבט האנרגטי? שאלות אלו עדיין עומדות לפתחו של המחקר ויקבלו עדיפות במתן הצעות לפתרון.
- ✓ **עומסי חום:** יש הטוענים ש"זקני צפת לא זוכרים חום כזה...." האמת, שבקיץ תמיד חם. אולם האמת העגומה היא שבשנים האחרונות, מגמת מספר הימים החמים בכל עונה, ה"פיקים" הרצופים יותר והלחות המעיקה - עומסי החום, גבוהים ורבים יותר. ללא קשר לשנה זו או אחרת, המגמה והכיוון היא לעלייה בעומסי החום. גם בארצנו וגם בארצות אחרות. האירועים הקיצוניים של מזג האוויר מתגברים. כנראה שהפתרונות של הורדת עומס החום שהוטמעו ברפתות שלנו, לא מספיקים כדי לתת את התשובה ההולמת לפתרונות של מדדי פוריות.
- ✓ **פוריות וייצור:** בשנות ה-90 ידעה הרפת הישראלית עלייה בייצור וגם בשיעורי ההתעברות. בעשור הראשון של שנות ה-2000, התחלפה המגמה של שיעורי ההתעברות. בעוד הייצור ממשיך לעלות, חלה נסיגה בשיעורי ההתעברות. לפי איורים 2-5 נראה שהמבכירה/בוגרת השתנו בעשרים השנים האחרונות בצורה בולטת. הן ברמת הייצור, הן בהתמדה והן בתזוזה משמעותית של ימים

לשיא תחלובה (במיוחד במבכירות). המדיניות של תחילת הזרעות, ימי מנוחה, הייתה במגמת ירידה בעשור האחרון וזאת מחישובים כלכליים של ימי ריק. האם לא הגיע הזמן לבצע מחשבה מחודשת בנושא עלות ימי הריק במבכירות? לדעתי, רצוי מאוד.

✓ **תזונה:** רכיב חשוב ביותר המשליך גם על הפוריות. בעת האחרונה לא נצפו מחקרים מדעיים רבים בישראל בהיבט של תזונה-פוריות. למרות השינוי הפיסיולוגי החל בפרה, אין שינויים חדשניים בהיבט התזונתי. יותר מזה, בשל שינויי מחירים ברכיבי המנה, משתנה המנה בהתאם כדי "להשאר כלכלית". אולם האם יתרון בתזרים המזומנים בשל הרכב "מנה זולה" בטווח הקצר, נכון גם לטווח הארוך? לעיתים אין מנוס מלשנות את המנה בשל מחסור ברכיב מסויים, ללא קשר לעלות. מה ההשפעה לטווח הארוך בנושאים אלו? הפתרונות ניתנים, על פי רוב במתן תשובות של תזונאי הרפת, אולם האם הם גם נתמכים בהיבט המדעי בנסיונות מסודרים, נטולים היבטים מסחריים? ✓ **פרת המעבר:** הפרסומים בנושא חשוב זה, רבים. בביקורי במשקים משקפים מציאות של מדיניות שונה בין המשקים.

המלצות

1. **הדרכה:** מערך ההדרכה בשה"מ ינפיק מסרונים הקצרים "דפונים" בנושאי הפוריות. מסרים קצרים וחשובים, בהתאם לעונות השנה כשרות מקצועי לרפתן.
2. **מחקר:** קול קורא לחוקרים לתת הצעות מחקר שהשלכותיהם יהיו בנושאי הפוריות, הן ברמת הנקבה והן ברמת הזכר. מחקרים משותפים של מספר קבוצות המתמחות כל אחת מזווית שונה לפוריות, יועדפו.
3. **קבוצת תמיכה:** סריקה של המשקים שלהם מדדי פוריות נמוכים. קריאה למפגש משותף, מספר פעמים בשנה, במקום מרכזי בארץ. במפגש זה יחדדו האנשים העוסקים בפוריות את הממצאים הניתנים לשיפור ברמת הרפת, כדי להביאם למרכז או אף ימינה מכך בביצועי הרפת בנושאי פוריות.
4. **חברות מסחריות - פדומטריה:** נסיונות מסודרים המשתפים את מערך הפדומטריה (מכל החברות) ובחינה מחודשת של הפרמטרים הניתנים מכל חברה ללקוחותיה. ההישגים של כל החברות הישראליות במעקב אחר מחזורי הייחום, החלב, הכרס והרביצה מתפרסמות על הצד החיובי ביותר בארץ ובעולם כולו ועל כך גאוותנו. אולם גם כאן, רצוי "לעצור" מעת לעת ולבדוק.
5. **זרמה:** פרסום הזרמות הפוריות בלוח הפרים, כך שממשק ההזרעות לפרות קשות התעברות יקבלו מענה נכון יותר. לצד זה, לא להפסיק לבדוק ולבחון את איכות הזרע המיוצרת בישראל או זרמות מיובאות.
6. **סקר ארצי:** המשך הסקר הארצי המתקיים כעת בהיבטי הפוריות. להרחיבו משאלות על עגלות בלבד, גם למבכירות ובוגרות. הניתוח והממצעים של הסקר, ישליכו על המשך טיפול והמלצות למשקים. הסקר ממומן על ידי ועדת המחקר לפוריות של מועצת החלב.
7. **רפתנות:** מרבית הפעולות הפשוטות היכולות לשפר את מדדי הפוריות, מסתכמים במילה אחת חשובה הנקראת, רפתנות. ההבדלים בגישות, בניהול, באמצעי הייצור ושימושם, בהשקעות ובהטמעת הפרסומים הקיימים מעת לעת הם גדולים בין הרפתנים השונים. המלצת הוועדה היא לפרסום "הרפתנות" בדפונים הקצרים של שה"מ. לפי האמירה הידועה "חזרה העטרה ליושנה".
8. המשך כינוס ועדה אחת לארבע חודשים.

מוצרי איכות למשק הביתי

- ציוד רכיבה מקצועי
- אנגלי ומערבי.
- תוספי מזון לסוסים.
- כובעי רכיבה.
- כובעי בוקרים.
- שקתות ואבוסיים.
- בגדי עבודה.
- מגפיים אוסטרליות
- ומגפי בוקרים.
- גידור חשמלי ואביזרים.
- ציוד מקצועי למטייל.
- מכונות תספורת לבע"ח.

- ציוד עזר למשק
- הבקר ורפת החלב.
- חלקי חילוף למ. חליבה.
- בטנות וקמצים למכון.
- חומרי חיטוי, הדברה
- וניקוי לבע"ח וסביבתם.
- ציוד הגמעה ליונקים.
- תוספי מזון:
- אבקות חלב לעגלים,
- טלאים, גדיים וסייחיים.
- ציוד ומזון לחיות מחמד.
- כלי עבודה- לדרמן.

חדש: איזיפור-תמיסה להדברת כינים, כיני בושת וזבובים לשפיכה על הגב.

אנא נייצא כפריסה ארצית מהבטח ועד אילת!

מחסן מרכזי- מושב בית גמליאל

משרד: 08-9328664
 פקס: 08-9328665
 מוטי - מנהל שיווק: 050-5250251
 ת.ד. 327 גבעת שמואל 54103
 e-mail:eshel2007@bezeqint.net

צפון: תומר 050-4250251
 צפון: ירון 050-8250251
 דרום: פביאן 050-7344366
 סוסים: עמרי 050-3250251
 מרכז: יצחק 050-9250251